

**ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ
НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ
31. децембар 2003. године
И ИЗВЕШТАЈ РЕВИЗОРА**

САДРЖАЈ

	стр.
ИЗВЕШТАЈ РЕВИЗОРА	3
ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ	4
I. БИЛАНС УСПЕХА	4
II. БИЛАНС СТАЊА	5
III. ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ	6
IV. БИЛАНС ТОКОВА ГОТОВИНЕ	7
НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ	8

ИЗВЕШТАЈ РЕВИЗОРА

ГУВЕРНЕРУ И САВЕТУ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

Обавили смо ревизију биланса стања Народне банке Србије (у даљем тексту “НБС”) на дан 31. децембра 2003. године и одговарајућег биланса успеха, извештаја о променама на капиталу и биланса токова готовине за наведену годину. За ове финансијске извештаје одговорно је руководство НБС. Наша одговорност је да изразимо мишљење о овим финансијским извештајима на основу ревизије коју смо обавили. Ревизију финансијских извештаја НБС за годину која се завршила 31. децембра 2002. године, пре корекција спроведених од стране руководства НБС као што је обелодањено у напомени 22. уз финансијске извештаје, обавио је други ревизор, у чијем је извештају од 11. јуна 2003. године изражено квалификовано мишљење о тим финансијским извештајима услед немогућности да се процене ефекти доспећа обавеза по ино-кредитима.

Ревизију смо обавили у складу са Међународним стандардима ревизије. Ови стандарди захтевају да ревизију планирамо и обавимо на начин који омогућава да се у разумној мери уверимо да финансијски извештаји не садрже погрешне информације од материјалног значаја. Ревизија укључује испитивање доказа, на бази провере узорака, којима се поткрепљују износи и информације обелодањене у финансијским извештајима. Ревизија такође укључује оцену примењених рачуноводствених начела, значајних процена које је извршило руководство, као и општу оцену презентације финансијских извештаја. Сматрамо да ревизија коју смо обавили обезбеђује солидну основу за изражавање нашег мишљења.

По нашем мишљењу, ови финансијски извештаји објективно и истинито, по свим материјално значајним аспектима, приказују финансијски положај НБС на дан 31. децембра 2003. године, резултате њеног пословања, промене на капиталу и токове готовине за 2003. годину, у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања.

Не изражавајући резерве у односу на дато мишљење, скрећемо пажњу на следећа питања:

- (а) Као што је објашњено у напомени 17. уз финансијске извештаје, на дан 31. децембра 2003. године, доспеле обавезе НБС по ино-кредитима износе 2,459 милиона динара. С обзиром да доспеле обавезе нису измирене од стране НБС у уговореним роковима, кредитор има право да захтева превремену отплату недospelог износа кредита у износу од 3,005 милиона динара. На основу информација добијених од руководства НБС, у току су преговори са ино-кредитором у вези са репрограмирањем обавеза и евентуалним отписом дела дуга. До датума издавања овог извештаја, ино-кредитор није упутио НБС горе наведени захтев.

(Наставља се)

ИЗВЕШТАЈ РЕВИЗОРА

ГУВЕРНЕРУ И САВЕТУ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ (наставак)

- (б) Као што је објашњено у напмени 23. уз финансијске извештаје, НБС у посебним евиденцијама води средства и обавезе некадашње Народне Банке Југославије, настале пре распада бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије ("СФРЈ"). Након што су америчке банке у току 2003. године деблокирале средства бивше СФРЈ, НБС је остварила посебне приходе у износу од 2,130 милиона динара. Поред тога, НБС по истом основу има замрзнута средства на рачунима код одређених европских банака. У случају деблокаде ових средстава, евентуални ефекти биће укључени у финансијске извештаје у будућим периодима.

Преговори о сукцесији између Србије и Црне Горе, започети након усвајања Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, као што је објашњено у напмени 25. уз финансијске извештаје, нису окончани до датума израде ових финансијских извештаја и њихов резултат може утицати на финансијске извештаје НБС. Поред тога, као што је објашњено у напмени 2. уз финансијске извештаје, финансијски извештаји НБС обухватају пословање свих њених организационих јединица, изузев Главне републичке филијале у Подгорици (Црна Гора), која није укључена у финансијске извештаје НБС будући да у Републици Црној Гори функцију централне банке обавља Централна банка Црне Горе, као и због престанка контроле НБС над овом организационом јединицом.

- (в) Као што је објашњено у напмени 26. уз финансијске извештаје, на дан 31. децембра 2003. године против НБС се воде одређени судски спорови. На основу мишљења независних адвоката и руководства НБС, по том основу се не очекују негативни ефекти на финансијске извештаје НБС.

Београд, 28. мај 2004. године

Мирослав Тончић
Овлашћени ревизор

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ
за 2003. годину

I. БИЛАНС УСПЕХА
(у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2003. године, у милионима динара)

	Напомене	2003.	Ревизију обавио други ревизор 2002.
Приходи од камата	3(1), 4.	5,376	5,224
Расходи камата	3(1), 5.	(3,423)	(3,706)
Нето приходи од камата		1,953	1,518
Приходи од накнада и провизија	3(1), 6.	4,575	10,918
Расходи накнада и провизија	3(1)	(975)	(1,314)
Нето приходи од накнада и провизија		3,600	9,604
Нето приходи од трговања	7.	3,387	240
Приходи од дивиденди	3(1).	54	2
Остали приходи		952	1,534
Укупно пословни приходи		9,946	12,898
Исправке вредности средстава и резервисања, нето	3(9), 8.	(3,022)	(3,008)
Остали пословни расходи	9.	(5,254)	(8,433)
Добитак пре посебних прихода		1,670	1,457
Посебни приходи	23.	2,130	-
Добитак		3,800	1,457

Напомене на странама 9 до 34 чине саставни део ових финансијских извештаја

Одобрили:

Иван Рангелов

Иван Рангелов,
генерални директор Дирекције
за рачуноводствено-финансијске
послове

Јелена Јелашкић
Јелена Јелашкић,
гувернер Народне банке Србије

6. 12. 2003.
23. 12. 2003.

II. БИЛАНС СТАЊА
(на дан 31. децембра 2003. године, у милионима динара)

	<u>Напомене</u>	<u>2003.</u>	<i>Ревизију обавио други ревизор, кориговано</i> <u>2002.</u>
АКТИВА			
Готовина и текући рачуни код банака	10.	16,581	20,672
Депозити код банака у иностранству	3(5).	92,176	66,663
Злато и остали племенити метали	11, 3(6).	7,837	6,717
Хартије од вредности којима се тргује	3(7).	84,175	45,915
Хартије од вредности које се држе до доспећа	3(8), 12.	17,000	18,188
Кредити	3(8), 13.	1,586	2,688
Чланска квота у Међународном монетарном фонду и средства у специјалним правима вучења	14.	37,848	37,425
Основна средства и нематеријална улагања	3(12), 15.	7,947	7,187
Остала средства	16.	3,483	3,778
Укупно актива		<u>268,633</u>	<u>209,233</u>
ПАСИВА			
Обавезе			
Обавезе према банкама и другим финансијским организацијама	17.	87,302	70,537
Обавезе према држави и другим депонентима	18.	33,796	13,762
Обавезе према Међународном монетарном фонду	19.	92,308	75,210
Издате хартије од вредности		2,223	1,551
Новац у оптицају		42,979	43,431
Остале обавезе	20.	3,259	2,839
Укупно обавезе		<u>261,867</u>	<u>207,330</u>
Капитал			
Државни капитал	21.	3,319	3,319
Ревалоризационе резерве		5,067	4,004
Акумулирани губитак		(1,620)	(5,420)
Укупно капитал		<u>6,766</u>	<u>1,903</u>
Укупно обавезе и капитал		<u>268,633</u>	<u>209,233</u>

Напомене на странама 9 до 34 чине саставни део ових финансијских извештаја.

III. ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ

(за годину које се завршава 31. децембра 2003. године, у милионима динара)

	<u>Државни капитал</u>	<u>Ревалоризационе резерве</u>	<u>Акумулирани губитак</u>	<u>Укупно</u>
Година која се завршава 31. децембра 2002. године				
<i>Ревизију обавио други ревизор</i>				
Стање на почетку године	3,319	6,229	(9,235)	313
Ревалоризација основних средстава и нематеријалних улагања	-	1,118	-	1,118
Умањење нето садашње вредности основних средстава ЗОП-а	-	(1,981)	-	(1,981)
Остало	-	366	-	366
Добитак текуће године	-	-	1,457	1,457
	<u>3,319</u>	<u>5,732</u>	<u>(7,778)</u>	<u>1,273</u>
Година која се завршава 31. децембра 2003. године				
Стање на почетку године, пре корекција	3,319	5,732	(7,778)	1,273
Корекције стања на почетку године (тачка 22. Напомена)	-	(1,728)	2,358	630
Стање на почетку године, након корекција	3,319	4,004	(5,420)	1,903
Ревалоризација основних средстава и нематеријалних улагања	-	1,063	-	1,063
Добитак текуће године	-	-	3,800	3,800
	<u>3,319</u>	<u>5,067</u>	<u>(1,620)</u>	<u>6,766</u>

Напомене на странама 9 до 34 чине саставни део ових финансијских извештаја.

IV. БИЛАНС ТОКОВА ГОТОВИНЕ

(за годину која се завршава 31. децембра 2003. године, у милионима динара)

	<u>2003.</u>	<i>Ревизију обавио други ревизор</i> <u>2002.</u>
Добитак	3,800	1,457
<i>Корекције добитка ради усаглашавања добитка са токовима готовине из пословних активности:</i>		
Неготовинске трансакције укључене у нето добитак периода:		
Амотизација	451	665
Исправке вредности средстава и резервисања	3,638	3,600
Нето губитак од отуђења основних средстава	75	47
Нереализоване курсне разлике, нето	-	4,366
Промене на обртним средствима и обавезама:		
Повећање депозита код иностраних банака	(25,513)	-
Повећање злата и других племенитих метала	(1,120)	-
Повећање хартија од вредности којима се тргује	(38,260)	-
Смањење хартија од вредности које се држе до доспећа	283	-
Смањење кредита	511	-
Смањење средстава код Међународног монетарног фонда	(458)	-
Смањење осталих средстава	(1,175)	-
Повећање немонетарних средстава у иностраној валути	-	(69,325)
Повећање немонетарних средстава у динарима	-	(6,846)
Повећање обавеза према банкама и другим финансијским организацијама	16,765	-
Повећање обавеза према држави и другим депонентима	20,034	-
Повећање обавеза према Међународном монетарном фонду	17,098	-
Повећање обавеза по издатим хартијама од вредности	672	-
Смањење новца у оптицају	(452)	17,979
Повећање осталих обавеза	420	-
Повећање обавеза у иностраној валути	-	26,012
Повећање обавеза у динарима	-	14,247
Нето готовински одлив из пословних активности	(3,231)	(7,798)
ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ИНВЕСТИЦИОНИХ АКТИВНОСТИ		
Набавке основних средстава и нематеријалних улагања, нето	(895)	(399)
Нето готовински одлив из инвестиционих активности	(895)	(399)
Нето смањење готовине и готовинских еквивалената	(4,126)	(8,197)
Стање готовине и готовинских еквивалената на почетку године	20,728	28,925
Стање готовине и готовинских еквивалената на крају године	<u>16,602</u>	<u>20,728</u>
Готовина и готовински еквиваленти садрже:		
Готовина и текући рачуни код банака	16,581	20,672
Средства у специјалним правима вучења	21	56
Стање готовине и готовинских еквивалената на крају године	<u>16,602</u>	<u>20,728</u>

Напомене на странама 9 до 34 чине саставни део ових финансијских извештаја.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

1. ОСНИВАЊЕ И ПОСЛОВАЊЕ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

Народна банка Србије (у даљем тексту: НБС) основана је 1884. године као *Привилегована народна банка Краљевине Србије*, која је 1920. године прерасла у *Народну банку Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца*. Године 1929. године променила је назив у *Народну банку Краљевине Југославије*, а од 1946. године своје функције обавља под називом *Народна банка Југославије*, као централна монетарна институција најпре ФНРЈ, касније Социјалистичке Федеративне Републике Југославије ("СФРЈ"), све до њеног распада 1991. године.

Када је у априлу 1992. године донет Устав СР Југославије, наставила је да ради као централна банка новоформиране државе Савезне Републике Југославије (СРЈ), представљајући две републике претходне Југославије – Србију и Црну Гору.

Скупштина СРЈ је Закон о Народној банци Југославије усвојила 25. јуна 1993. године, у коме је централна банка дефинисана као самостална и јединствена емисиона установа монетарног система СРЈ и по коме су непокретности и друга средства која је Народна банка Југославије користила утврђена као власништво СРЈ, док је СРЈ јемчила за све обавезе Народне банке Југославије.

Од 4. фебруара 2003. године, Народна банка Југославије је, доношењем Закона за спровођење Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, наставила да послује као орган Републике Србије, односно постала је, у складу са Законом о Народној банци Србије (који је ступио на снагу 19. јула 2003. године) *Народна банка Србије*.

НБС је централна банка Републике Србије и њена је улога одређена Уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист СЦГ", бр. 1/2003) и Законом о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", бр. 72/2003 и 55/2004).

Основни циљеви НБС су постизање и одржавање стабилности цена и очување финансијске стабилности у Републици Србији.

Основне функције НБС су:

- утврђивање и спровођење монетарне политике,
- утврђивање политике курса динара,
- чување девизних резерви Републике Србије и управљање тим резервама,
- издавање новчаница и кованог новца,
- уређивање, контрола и унапређивање платног промета у земљи и са иностранством,
- контрола бонитета и законитости пословања банака и других финансијских организација.

Органи НБС су Монетарни одбор, Гувернер и Савет.

Монетарни одбор, у чијем су саставу гувернер и вицегувернери, утврђује монетарну политику Републике Србије.

Гувернер руководи НБС и одговара за њен рад, спроводи одлуке Монетарног одбора и Савета, организује пословање НБС, припрема и доноси акте из надлежности НБС. Гувернера бира Народна скупштина Републике Србије, на пет година. НБС има од три до пет вицегувернера које, на предлог гувернера, бира Савет, на пет година.

Савет, на предлог гувернера, између осталог, усваја финансијски план и годишњи рачун НБС. Савет има председника и четири члана, које бира Народна скупштина Републике Србије, на пет година, с правом поновног избора.

Непокретности и друга средства која НБС користи у власништву су Републике Србије. За обавезе НБС гарантује Влада Републике Србије.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

1. ОСНИВАЊЕ И ПОСЛОВАЊЕ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ (наставак)

НБС је правно лице са седиштем у Београду, у улици Краља Петра 12. У свом саставу има Главну републичку филијалу у Београду, филијале у Новом Саду, Нишу, Крагујевцу и Ужицу и специјализовану организацију Завод за израду новчаница и кованог новца – Топчидер.

У претходној години, у саставу НБС пословала је специјализована организација – Завод за обрачун и плаћања, која је обављала послове платног промета у земљи. На дан 1. јануара 2003. године ступио је на снагу нови Закон о платном промету (у Републици Србији), у складу с којим платни промет у земљи обављају пословне банке, док НБС врши обрачун међубанкарских плаћања у динарима.

НБС је на дан 31. децембра 2003. године имала 4.794 запослених, а 31. децембра 2002. године – 9.186 запослених.

2. ОСНОВИ ЗА САСТАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА

Финансијски извештаји НБС су, што се тиче свих материјално значајних аспеката, састављени у складу са стандардима и интерпретацијама које је одобрио Одбор за међународне рачуноводствене стандарде, а који носе назив Међународни стандарди финансијског извештавања (МСФИ). Ови стандарди и интерпретације су претходно били познати као Међународни рачуноводствени стандарди (МРС). Према Закону о рачуноводству и ревизији ("Службени лист СРЈ", бр. 71/2002), сва правна лица су дужна да вођење пословних књига, састављање и презентацију финансијских извештаја врше у складу са рачуноводственим начелима дефинисаним у оквиру МСФИ.

Презентација финансијских извештаја у складу са МСФИ захтева да руководство НБС направи најбоље процене и разумне претпоставке које утичу на презентоване износе средстава и обавеза и на обелодањивања потенцијалних средстава и обавеза на дан биланса стања, као и укупних прихода и расхода за ту пословну годину. Ове процене и претпоставке заснивају се на информацијама расположивим на дан биланса стања и будући резултати могу се разликовати од ових процена.

Динар је званична валута у Републици Србији, а финансијски извештаји су исказани у милионима динара.

Упоредни подаци за претходну годину су рекласификовани ради усклађивања с презентацијом финансијских извештаја текуће године. Као што је образложено у тачки 22. Напомена, на овим финансијским извештајима су извршене одређене корекције почетног стања акумулираног губитка.

Финансијски извештаји обухватају пословање свих организационих јединица НБС, изузев Главне републичке филијале у Подгорици. Ова организациона јединица није укључена у финансијске извештаје, будући да у Републици Црној Гори функцију централне банке обавља Централна банка Црне Горе, као и због престанка контроле НБС над том организационом јединицом. Поред тога, као што је изнето у тачки 25. Напомена, у току су преговори између држава чланица Србије и Црне Горе, који су резултат усвајања Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, али који нису окончани до дана израде ових финансијских извештаја.

На дан 31. децембра 2003. године, НБС има учешће од 100% у капиталу ревизорске фирме "МГИ ревизија и рачуноводство" а.д., Београд. На овај дан НБС није саставила консолидоване финансијске извештаје пошто руководство има намеру да у наредном периоду отуђи овај улог.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА

(1) Приходи и расходи

Приходи и расходи по основу камата, укључујући и затезну камату, остале приходе и остале расходе везане за каматоносну активу, односно каматоносну пасиву – обрачунати су према начелу узрочности прихода и расхода.

Приходи по основу накнада за банкарске услуге и расходи по основу накнада и провизија утврђују се у тренутку доспећа за наплату, односно када су остварени.

Приходи од дивиденди евидентирају се када се оствари право на дивиденду.

(2) Прерачунавање девизних износа

Пословне промене настале у иностраној валути прерачунате су у динаре, по средњем курсу утврђеном на Међубанкарском тржишту девиза на дан пословне промене.

Средства и обавезе исказане у иностраној валути на дан биланса стања прерачунате су у динаре, по средњем курсу утврђеном на Међубанкарском тржишту девиза на тај дан.

Нето позитивне или негативне курсне разлике настале при пословним трансакцијама у иностраној валути и приликом прерачуна позиција биланса стања исказаних у иностраној валути књижене су у корист или на терет биланса успеха, и то као добици или губици по основу курсних разлика.

(3) Финансијски инструменти

Класификација

Финансијски инструменти укључују хартије од вредности којима се тргује, кредите које пласира НБС и потраживања, хартије од вредности које се држе до доспећа, средства расположива за продају и финансијске обавезе.

Хартије од вредности којима се тргује купују се пре свега ради обезбеђивања сигурности и ликвидности, као и ради остваривања добити по основу краткорочних флукуација у цени.

Кредити које пласира НБС и потраживања представљају кредите и потраживања настали пласирањем средстава НБС дужницима, и разликују се од пласмана чија је сврха остваривање добити на кратак рок.

Хартије од вредности које се држе до доспећа јесу финансијска имовина с фиксним или одређивим приносом и фиксним роком доспећа и НБС намерава да их држи до рока доспећа.

Средства расположива за продају представљају финансијску имовину коју није креирала НБС, не држе се до рока доспећа и која нису класификована у оквиру хартија од вредности којима се тргује.

Финансијске обавезе су уговорене обавезе за давање готовине или других финансијских средстава другом правном лицу или за размену финансијских инструмената с другим правним лицима под условима који су евентуално неповољни за НБС.

Евидентирање – признавање

Финансијски инструменти се евидентирају на дан извршења трансакције.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)*Престанак признавања*

Финансијска средства престају да се признају када НБС изгуби контролу над уговореним правима над тим инструментима, што се дешава када су права коришћења инструмената реализована, истекла, напуштена или уступљена. Финансијска обавеза престаје да се признаје када НБС испуни обавезу.

Вредновање

Рачуноводствене политике вредновања специфичних финансијских инструмената приказане су у напоменама које следе.

(4) Готовина и готовински еквиваленти

У билансу токова готовине, под готовином и готовинским еквивалентима подразумевају се готовина и текући рачуни код банака и средства у специјалним правима вучења.

(5) Депозити код банака у иностранству

Депозити код банака у иностранству представљају краткорочно орочена средства на рачунима код банака с првокласним рејтингом и исказани су по номиналној вредности. Разграничена камата на ове депозите укључена је у разграничене камате у оквиру остале активе.

(6) Злато и остали племенити метали

Злато и остали племенити метали вредновани су по тржишној вредности на дан биланса стања, која се утврђује на основу њихове просечне цене утврђене на три највеће светске берзе – Лондону, Њујорку и Цириху. Ефекти промена тржишних вредности приказани су у оквиру нето позитивних/негативних курсних разлика.

(7) Хартије од вредности којима се тргује

Хартије од вредности којима се тргује састоје се од обвезница влада држава OECD-а и у билансу стања исказане су по тржишној вредности на дан биланса стања објављеној на светским финансијским тржиштима. Ефекти промена тржишних вредности, као и добици и губици који настану приликом продаје обвезница, приказани су у оквиру нето прихода од трговања.

(8) Хартије од вредности које се држе до доспећа и пласмани НБС

Хартије од вредности које се држе до доспећа и пласмани НБС исказани су у билансу стања по амортизованој вредности умањеној за исправку вредности.

(9) Исправка вредности финансијских средстава

Финансијска средства се анализирају на годишњем нивоу како би се утврдило могуће смањење вредности. Ако постоје индикатори смањења вредности, процењује се надокнадива вредност средстава, а садашња вредност инструмената се умањује до износа надокнадиве вредности коришћењем рачуна исправки вредности.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(10) Учешћа у капиталу

Учешћа у капиталу која су приказана у оквиру остале активе обухватају трајне улоге у акције међународних финансијских институција, као и банака и других правних лица у земљи, за које не постоји активно тржиште и тржишне вредности.

Учешћа у капиталу међународних финансијских институција исказана су по номиналној вредности, која је деноминована у иностраној валути. Ефекти промена девизних курсева су у билансу успеха укључени у оквиру нето прихода од курсних разлика.

Учешћа у капиталу правних субјеката у земљи исказана су по набавној вредности умањеној за исправку вредности.

(11) Залихе

Залихе се евидентирају по цени коштања или нето тржишној вредности, зависно од тога која је нижа.

(12) Некретнине, постројења, опрема и нематеријална улагања

Некретнине, постројења, опрема и нематеријална улагања исказују се по набавној вредности или вредности утврђеној на дан када су добијени од Владе Републике Србије и ревалоризују се применом званичних коефицијената ревалоризације на првобитну набавну или ревалоризовану вредност и исправку вредности. Коефицијенти ревалоризације представљају званично објављене индексе раста цена на мало, које је кориговало руководство НБС за процењена одступања промене вредности одређених група средстава од кретања званичног индекса раста цена на мало. Износи обрачунате ревалоризације некретнина, постројења, опреме и нематеријалних улагања евидентирају се у корист ревалоризационих резерви у оквиру капитала. У складу са МРС 16 *Некретнине, постројења и опрема* и МРС 38 *Нематеријална улагања*, дозвољена је ревалоризација основних средстава свођењем на њихову процењену тржишну вредност. Руководство НБС сматра да је наведена рачуноводствена политика адекватна и да вредност основних средстава исказана у овим финансијским извештајима представља реалну вредност у датим околностима.

НБС примењује исту рачуноводствену политику за вредновање инвестиционих некретнина као и за остале некретнине. Приходи од издавања инвестиционих некретнина у закуп евидентирани су у корист биланса успеха у оквиру осталих пословних прихода, поштујући принцип временског разграничења прихода.

Књиговодствена вредност некретнина, постројења, опреме и нематеријалних улагања анализира се на годишњем нивоу, ради утврђивања могућег смањења вредности. Ако постоје индикатори смањења вредности, процењује се надокнадива вредност средстава и садашња вредност се умањује до износа надокнадиве вредности на терет ревалоризационих резерви. Уколико је ефекат смањења вредности већи од расположивих ревалоризационих резерви, преостали износ евидентира се на терет биланса успеха.

Амортизација се равномерно обрачунава на набавну или ревалоризовану вредност некретнина, постројења, опреме и нематеријалних улагања – применом следећих годишњих стопа, с циљем да се средства у потпуности отпишу у току њиховог корисног века трајања:

– грађевински објекти	1,3 %,
– компјутерска опрема	20 %,
– намештај и друга опрема	10% – 15,5 %,
– нематеријална улагања	20 %.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

Обрачун амортизације некретнина, постројења, опреме и нематеријалних улагања почиње када се средства ставе у употребу.

(13) Порез на добит

НБС је изузета од обавеза плаћања пореза на добит предузећа.

4. ПРИХОДИ ОД КАМАТА

	За годину која се завршава 31. децембра (у милионима динара)	
	2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Депозити код банака у иностранству	1,322	1,845
Хартије од вредности којима се тргује	1,609	582
Хартије од вредности које се држе до доспећа	1,645	705
Кредити	798	2,069
Остало	2	23
	<u>5,376</u>	<u>5,224</u>

5. РАСХОДИ КАМАТА

	За годину која се завршава 31. децембра (у милионима динара)	
	2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Депозити банака	1,211	572
Депозити државе и других депонената	263	85
Издате хартије од вредности	207	568
Обавезе по кредитима	661	1,344
Обавезе према Међународном монетарном фонду	1,081	1,137
	<u>3,423</u>	<u>3,706</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2003. године

6. ПРИХОДИ ОД НАКНАДА

	За годину која се завршава 31. децембра (у милионима динара)	
	<u>2003.</u>	<u>2002.</u>
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Платни промет у земљи	2,157	7,548
Трговина страним валутама	1,792	1,887
Конверзија EUR валута	5	800
Остало	621	683
	<u>4,575</u>	<u>10,918</u>

7. НЕТО ПРИХОДИ ОД ТРГОВАЊА

	За годину која се завршава 31. децембра (у милионима динара)	
	<u>2003.</u>	<u>2002.</u>
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Нето добици од хартија од вредности којима се тргује	46	307
Нето позитивне курсне разлике	3,341	(67)
	<u>3,387</u>	<u>240</u>

8. ИСПРАВКЕ ВРЕДНОСТИ СРЕДСТАВА И РЕЗЕРВИСАЊА

а) Нето повећања/(смањења) током године

	За годину која се завршава 31. децембра (у милионима динара)	
	<u>2003.</u>	<u>2002.</u>
		<i>Ревизију обавили други ревизори</i>
Хартије од вредности које се држе до доспећа	875	871
Кредити	444	(318)
Остала средства	1,031	1,949
Основна средства	672	420
Резерва која се односи на укинуте активности ЗОП-а	-	86
	<u>3,022</u>	<u>3,008</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2003. године

б) Промене на рачунима исправки вредности

	Хартије од вредности које се држе до доспећа (Напомена 12.)	Кредити (Напомена 13.)	За годину која се завршава 31. децембра 2003. (у милионима динара)	
			Обрачуната камата и остала актива (Напомена 16.)	Укупно
Стање на почетку године	1,870	6,983	5,477	14,330
Нове исправке вредности	905	591	1,470	2,966
Смањење исправке вредности	(30)	(147)	(439)	(616)
Курсне разлике и остале промене	-	(320)	(103)	(423)
Стање на крају године	<u>2,745</u>	<u>7,107</u>	<u>6,405</u>	<u>16,257</u>

9. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ РАСХОДИ

	За годину која се завршава 31. децембра (у милионима динара)	
	2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Зараде и трошкови запослених	2,582	3,330
Амортизација	451	665
Општи и административни трошкови и други трошкови пословања	<u>2,221</u>	<u>4,438</u>
	<u>5,254</u>	<u>8,433</u>

10. ГОТОВИНА И ТЕКУЋИ РАЧУНИ КОД БАНАКА

	(у милионима динара)	
	31. децембар 2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Готовина у иностраној валути	6,363	11,403
Текући рачуни:		
– код домаћих банака	6,778	4,857
– код банака у иностранству	3,439	4,374
Остало	<u>1</u>	<u>38</u>
	<u>16,581</u>	<u>20,672</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2003. године

11. ЗЛАТО И ОСТАЛИ ПЛЕМЕНИТИ МЕТАЛИ

	(у милионима динара)	
	31. децембар	
	2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
У непосредно уновчивим формама:		
– злато	7,525	6,452
– сребро	116	100
– платина	94	74
– остало	1	-
	<u>7,736</u>	<u>6,626</u>
Злато и племенити метали у другим формама	101	91
	<u>7,837</u>	<u>6,717</u>

12. ХАРТИЈЕ ОД ВРЕДНОСТИ КОЈЕ СЕ ДРЖЕ ДО ДОСПЕЋА

	(у милионима динара)	
	31. децембар	
	2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Банке	946	1,224
Држава и јавна предузећа	18,799	18,834
	<u>19,745</u>	<u>20,058</u>
Исправке вредности:		
– банке	(946)	(938)
– држава и јавна предузећа	(1,799)	(932)
	<u>(2,745)</u>	<u>(1,870)</u>
	<u>17,000</u>	<u>18,188</u>

13. КРЕДИТИ

	(у милионима динара)	
	31. децембар	
	2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Банке	5,743	6,290
Држава и државне институције	2,950	3,381
	<u>8,693</u>	<u>9,671</u>
Исправке вредности:		
– банке	(5,573)	(6,094)
– држава и државне институције	(1,534)	(889)
	<u>(7,107)</u>	<u>(6,983)</u>
	<u>1,586</u>	<u>2,688</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2003. године

14. МЕЂУНАРОДНИ МОНЕТАРНИ ФОНД

	(у милионима динара)	
	31. децембар 2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Чланска квота у Међународном монетарном фонду	37,827	37,369
Средства у специјалним правима вучења	21	56
	<u>37,848</u>	<u>37,425</u>

Квота државне заједнице Србија и Црна Гора у Међународном монетарном фонду (ММФ), обезбеђена меницом Владе СР Југославије, исказана је као пласман деноминован у специјалним правима вучења (SDR).

У децембру 2000. године СР Југославија је обновила чланство у ММФ-у, које је 1992. године било прекинуто увођењем санкција Уједињених нација. На дан 31. децембра 2003. и 31. децембра 2002. године, квота износи 467.000.000 SDR.

15. ОСНОВНА СРЕДСТВА И НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА

	(у милионима динара)					
	Земљиште и грађевин- ски објекти	Опрема и остала основна средства	Основна средства у припреми	Нематери- јална улагања	Инвести- циона основна средства	Укупно
Набавна вредност						
Стање на почетку године	4,915	7,140	3,600	376	388	16,419
Повећања:						
– набавка	11	209	580	102	-	902
– преноси	183	126	(128)	-	-	181
– ревалоризација	940	179	300	32	194	1,645
Смањења:						
– пренос Министарству финансија	(2,937)	(2,988)	-	-	-	(5,925)
– отуђења, расходања и мањкови	(34)	(305)	(43)	(211)	-	(593)
Стање на крају године	<u>3,078</u>	<u>4,361</u>	<u>4,309</u>	<u>299</u>	<u>582</u>	<u>12,629</u>
Исправка вредности						
Стање на почетку године	1,664	4,970	-	179	18	6,831
Повећања:						
– обрачуната амортизација	32	365	-	36	18	451
– ревалоризација	398	168	-	16	-	582
– остало	-	-	-	27	-	27
Смањења:						
– пренос Министарству финансија	(815)	(2,037)	-	-	-	(2,852)
– отуђења, расходања и мањкови	(6)	(226)	-	(125)	-	(357)
Стање на крају године	<u>1,273</u>	<u>3,240</u>	<u>-</u>	<u>133</u>	<u>36</u>	<u>4,682</u>
Садашња вредност на дан 31. децембра 2003. године	<u>1,805</u>	<u>1,121</u>	<u>4,309</u>	<u>166</u>	<u>546</u>	<u>7,947</u>
31. децембра 2002. године	<u>3,251</u>	<u>2,170</u>	<u>3,600</u>	<u>197</u>	<u>370</u>	<u>9,588</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

15. ОСНОВНА СРЕДСТВА И НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА (наставак)

НБС је у 2002. години формирала резервисања по основу преноса основних средстава ЗОП-а Министарству финансија Републике Србије:

	(у милионима динара)	
	31. децембар 2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Садашња вредност основних средстава и нематеријалних улагања	7,947	9,588
Резервисања	-	(2,401)
	<u>7,947</u>	<u>7,187</u>

Промене на резервисањима по основу преноса основних средстава ЗОП-а Министарству финансија су следеће:

	(у милионима динара)	
	31. децембар 2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Стање на почетку године	2,401	-
Повећање:		
– на терет биланса успеха	672	420
– на терет ревалоризационих резерви	-	1,981
Садашња вредност пренетих средстава	<u>(3,073)</u>	<u>-</u>
	<u>-</u>	<u>2,401</u>

У складу са Законом о Народној банци Србије, грађевински објекти које НБС користи представљају имовину Републике Србије која јој је дата на коришћење. Гувернер НБС доноси акте о прибављању, управљању, коришћењу и располагању имовином, осим о отуђењу непокретних ствари.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2003. године

16. ОСТАЛА СРЕДСТВА

	(у милионима динара)	
	31. децембар 2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Обрачунате камате	863	687
Учешћа у капиталу	2,005	1,891
Залихе	269	276
Нумизматичке збирке	228	238
Стамбени кредити запосленима	204	238
Дати аванси	414	465
Остала средства	5,905	5,460
	<u>9,888</u>	<u>9,255</u>
Исправке вредности:		
– обрачунате камате	(694)	(495)
– дати аванси	(208)	(59)
– остала средства	(5,503)	(4,923)
	<u>(6,405)</u>	<u>(5,477)</u>
	<u>3,483</u>	<u>3,778</u>

Учешћа у капиталу обухватају:

	(у милионима динара)	
	31. децембар 2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Банка за међународна поравнања, Базел	295	348
Европска банка за обнову и развој, Лондон	1,676	1,510
Остала учешћа у капиталу	34	33
	<u>2,005</u>	<u>1,891</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

17. ОБАВЕЗЕ ПРЕМА БАНКАМА И ДРУГИМ ФИНАНСИЈСКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

	(у милионима динара)	
	31. децембар 2003.	31. децембар 2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Депозити банака и других финансијских организација:		
– текући рачуни	16,302	14,833
– обавезне резерве	58,470	42,016
– орочени депозити	424	482
Депозити међународних финансијских институција	-	348
Обавезе по кредитима	12,106	12,858
	<u>87,302</u>	<u>70,537</u>

Обавезне резерве банака и других финансијских организација

	(у милионима динара)	
	31. децембар 2003.	31. децембар 2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Обавезна резерва у динарима	16,212	11,466
Обавезна резерва у иностраној валути	9,642	8,592
Резерва за обезбеђење исплате девизних штедних улога	32,616	21,958
	<u>58,470</u>	<u>42,016</u>

Обавезна резерва у динарима и у иностраној валути односи се на обавезе пословних банака и других финансијских организација да одржавају просечни износ депозита код НБС од 18% укупних депозита и осталих обавеза (31. децембра 2002. године – 20%).

Резерва за обезбеђење исплате девизних штедних улога односи се на обавезе пословних банака и других финансијских организација да одржавају просечни износ депозита код НБС од 50% укупних штедних улога становништва у иностраној валути положених након 30. јуна 2001. године.

Обавезе по кредитима

	(у милионима динара)	
	31. децембар 2003.	31. децембар 2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Bank of China	5,464	5,899
Export-Import Bank of China	5,464	5,899
Влада државе чланице ОЕСД-а	1,178	1,060
	<u>12,106</u>	<u>12,858</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

17. ОБАВЕЗЕ ПРЕМА БАНКАМА И ДРУГИМ ФИНАНСИЈСКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА (наставак)

Кредит примљен од Bank of China, у износу 100 милиона USD, иницијално је одобрен 1997. године на рок од годину дана, али је рок доспећа продужаван на годишњој основи закључно с децембром 2003. године. Камата се редовно обрачунава и плаћа по годишњој каматној стопи у висини EURIBOR+1%. У току су преговори између руководства НБС и банке кредитора за продужење рока враћања кредита.

Кредит примљен од Export-Import Bank of China, у износу 100 милиона USD, иницијално је одобрен у децембру 1999. године и отплаћује се у полугодишњим ратама до јануара 2005. године, уз грејс период до јула 2002. године. Обавезе по каматама су обрачунате и евидентирани, али од јануара 2001. године нису измирене, као ни доспеле рате по кредиту. Доспеле обавезе по овом кредиту на дан 31. децембра 2003. године износе 2,459 милиона динара. С обзиром на то да доспеле обавезе нису измирене у уговореним роковима, кредитор има право да захтева превремену отплату недоспелог износа кредита у износу од 3,005 милиона динара. Овакав захтев није упућен НБС до датума издавања ових финансијских извештаја. Финансијски извештаји укључују обрачунате редовне и затезне камате по овом кредиту. Обрачуни ових камата су засновани на уговореним датумима доспећа. У току су преговори с кредитором око репрограмирања обавеза, као и о евентуалном отпису дуга.

Кредит од владе државе чланице ОЕСД-а, у износу 17,25 милиона евра, представља бескаматни кредит с грејс периодом до краја 2005. године, одобрен за регулисање статуса СР Југославије у Европској банци за обнову и развој.

18. ОБАВЕЗЕ ПРЕМА ДРЖАВИ И ДРУГИМ ДЕПОНЕНТИМА

	(у милионима динара)	
	31. децембар	
	2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Депозити по виђењу	19,463	13,331
Орочени депозити	14,333	431
	<u>33,796</u>	<u>13,762</u>

19. ОБАВЕЗЕ ПРЕМА ММФ-у

	(у милионима динара)	
	31. децембар	
	2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Хартије од вредности и друге обавезе које се односе на регулисање статуса код ММФ-а	37,828	37,370
Кредит за премошћавање	9,457	9,342
Stand-by аранжман	16,176	15,980
"Extended" аранжман	24,264	7,990
Алокација SDR	4,583	4,528
	<u>92,308</u>	<u>75,210</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

19. ОБАВЕЗЕ ПРЕМА ММФ-у (наставак)

На дан 20. децембра 2000. године ММФ је одобрио кредит за премошћавање (post-conflict emergency assistance facility), у износу 117 милиона SDR, који доспева у току 2004. и 2005. године.

На дан 11. јуна 2001. године ММФ је одобрио stand-by аранжман у укупном износу 200 милиона SDR, који, након одобреног продужења рока враћања, доспева у току 2004, 2005. и 2006. године.

На дан 14. маја 2002. године с ММФ-ом је склопљен *extended* аранжман у укупном износу од 650 милиона SDR. *Extended* аранжман представља подршку економском програму Србије и Црне Горе у периоду од маја 2002. до маја 2005. године. Закључењем овог аранжмана НБС је прихватила конвертибилност динара који се држе у иностранству, што је регулисано чланом VIII Статута ММФ-а. Закључно са 31. децембром 2003. године, ММФ је одобрио пет транши у укупном износу од 300 милиона SDR (31. децембар 2002. године – две транше у укупном износу од 100 милиона SDR). Отплата кредита почиње у новембру 2006. године, док је очекивано крајње доспеће у септембру 2010. године. ММФ може да продужи рокове отплате кредита.

ММФ тромесечно обрачунава камату на ове кредите по стопама које су утврђене Статутом ММФ-а и Општим правилима финансијске помоћи ММФ-а.

20. ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ

	(у милионима динара)	
	31. децембар	
	2003.	2002.
		<i>Ревизију обавио други ревизор Кориговано</i>
Обрачуната камата	1,705	1,117
Обавезе по основу учешћа у капиталу		
Европске банке за обнову и развој	498	449
Обавезе по основу зарада	117	75
Обавезе према добављачима и примљени аванси	184	71
Остало	755	1,127
	<u>3,259</u>	<u>2,839</u>

Обрачунате камате на дан 31. децембра 2003. године укључују редовне и затезне камате на кредит од Export-Import Bank of China у износу 1,259 милиона динара (31. децембра 2002. године – 802 милиона динара).

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

21. КАПИТАЛ

У складу са Законом о Народној банци Србије, капитал НБС састоји се од основног капитала и посебних резерви.

Минимални основни капитал НБС износи 10 милијарди динара и формира се из вишка прихода над расходима.

Посебне резерве формирају се из вишка прихода над расходима у висини до 30% оствареног вишка прихода над расходима, а највише у износу до вредности основног капитала.

Преостали износ вишка прихода над расходима, умањен за износ нереализованих прихода, а после издвајања за посебне резерве, чини приход буџета Републике Србије.

Вишак расхода над приходима покрива се из посебних резерви, а ако та средства нису довољна, из буџета Републике Србије или издавањем хартија од вредности које за ту сврху издаје Република Србија и преноси НБС. Плаћање по основу преноса хартија од вредности НБС врши из вишка прихода над расходима које оствари у наредном периоду.

22. КОРЕКЦИЈЕ ПОЧЕТНОГ СТАЊА АКУМУЛИРАНОГ ГУБИТКА

У 2003. години НБС је извршила следеће корекције почетног стања акумулираног губитка:

- (1) Банка је у периоду од 2000. до 2002. године теретила биланс успеха и повећала ревалоризационе резерве по основу издвајања у фонд основних средстава у укупном износу 1,728 милиона динара. Пошто овакав рачуноводствени третман није у складу с МСФИ, НБС је у 2003. години смањила ревалоризационе резерве у корист акумулираног губитка.
- (2) На дан 31. децембра 2002. године, НБС је у билансу стања приказала обавезе по основу депозита запослених по основу стамбених кредита у износу 630 милиона динара. Наведени износ формиран је на терет биланса успеха у ранијим годинама, ради финансирања средстава које користе запослени и стамбеног кредитирања запослених. С обзиром на то да не постоји обавеза плаћања по овом основу, односно да се ове обавезе не сматрају обавезама по МСФИ – НБС их је укинула у корист акумулираног губитка.

23. ЕВИДЕНЦИЈА ПОЗИЦИЈА СФРЈ

До краја 2000. године, финансијски извештаји НБС обухватили су и средства и обавезе који потичу из периода пре распада СФРЈ, независно од тога на коју републику из састава СФРЈ су се средства и обавезе односили.

Министри иностраних послова СР Југославије, Федерације Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Републике Македоније и Републике Словеније потписали су 29. јуна 2001. године у Бечу *Споразум о питањима сукцесије*, који наведене државе, у њиховој сувереној равноправности, дефинише као државе наследнице бивше СФРЈ. Према том споразуму, Скупштина СР Југославије је у фебруару 2002. године усвојила Закон о изради биланса стања Народне банке Југославије у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, о изради биланса стања Народне банке Југославије у Савезној Републици Југославији и о покрићу вишка расхода над приходима.

Са стањем на дан 1. новембра 2001. године, из биланса НБЈ у СФРЈ издвојени су средства и обавезе који се односе на СРЈ и пренети у биланс НБЈ у СРЈ.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

23. ЕВИДЕНЦИЈА ПОЗИЦИЈА СФРЈ (наставак)

НБС је одлучила да у биланс стања НБЈ – СРЈ укључи само средства и обавезе за које је са одговарајућим представницима страних зајмодаваца потписан споразум и за које је НБС утврђена као носилац обавезе у складу са савезним законима.

Ванбилансна евиденција која се односи на потраживања и обавезе република чланица бивше СФРЈ који су настали пре њеног расформирања укључује следеће позиције:

- средства у иностранству у валути на замрзнутим рачунима код иностраних банака, као и обавезе према банкама и комитентима по депозитима који се односе на ова средства;
- потраживања од банака и обавезе према иностраним кредиторима по основу главница кредита и камата по кредитима од Париског и Лондонског клуба поверилаца;
- потраживања и обавезе по основу послова клиринга с Руском Федерацијом и другим централним банкама у иностранству;
- остала девизна потраживања од банака и обавезе према банкама.

У току 2003. године поједине банке из САД деблокирале су новчана средства у иностранству, од којих је НБС примила 90,3 милиона USD, односно 5,267 милиона динара, која су иницијално блокирана 1992. године након распада СФРЈ и увођења санкција Уједињених нација. Наведени износ НБС је евидентирала у корист новчаних средстава у билансу стања. Поред тога, НБС је из ванбилансне евиденције пренела у биланс стања и одређени износ обавеза према комитентима по основу депонованих средстава код банака у иностранству, које су деблокирале наведени износ новчаних средстава. Разлика између деблокираних новчаних средстава којима НБС може слободно располагати и обавеза према комитентима у износу 2,130 милиона динара евидентирана је у корист посебних прихода у 2003. години.

Руководство НБС сматра да ће деблокада средстава бивше СФРЈ коју изврше европске банке (ако се догоди) имати даљих ефеката на финансијске извештаје НБС у будућим периодима, али се они не могу са сигурношћу предвидети на дан израде ових финансијских извештаја. Руководство НБС не очекује да друге ванбилансне позиције везане за остала средства и обавезе СФРЈ могу значајније утицати на будуће финансијске извештаје НБС.

24. ПОЛИТИКЕ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА**Ризик ликвидности**

Ризик ликвидности обухвата како ризик немогућности да се средства НБС финансирају изворима подједнаке рочности и каматне стопе, тако и ризик немогућности наплате средстава по одговарајућој цени и у одређеном времену.

НБС представља један од значајних извора финансирања пословних банака у Србији. Међутим, њене свакодневне активности усмерене су на обезбеђење потребне ликвидности, односно измирење свих обавеза у року доспећа. НБС има бројне изворе финансирања (од депозита, издавања хартија од вредности, кредита и др.). На овај се начин повећава флексибилност извора финансирања, смањује зависност од одређеног извора средстава и, уопште, снижава се цена извора финансирања. Равнотежу између континуитета свог финансирања и флексибилности извора финансирања НБС одржава коришћењем извора с различитим роковима доспећа. НБС процењује ризик ликвидности тако што идентификује и контролише промене у изворима финансирања који су потребни да би се достигли пословни циљеви утврђени у стратегији НБС. Осим тога, као део стратегије управљања ризиком ликвидности, НБС поседује портфолио ликвидне aktive, као што су средства на рачунима код иностраних банака и обвезнице влада држава OECD-а.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

24. ПОЛИТИКЕ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА (наставак)

У следећој табели приказана су средства и обавезе НБС у складу с роковима доспећа – од датума биланса стања до уговореног рока доспећа:

	(у милионима динара)					
	До месец дана	Од 1 до 3 месеца	Од 3 месеца до 1 године	Од 1 до 5 година	Преко 5 година	Укупно
Актива						
Готовина и текући рачуни	16,581	-	-	-	-	16,581
Депозити код банака у иностранству	92,176	-	-	-	-	92,176
Злато и остали племенити метали	7,837	-	-	-	-	7,837
Хартије од вредности којима се тргује	84,175	-	-	-	-	84,175
Хартије од вредности које се држе до доспећа	-	-	17,000	-	-	17,000
Кредити	22	-	393	1,082	89	1,586
ММФ	21	-	-	-	37,827	37,848
Основна средства и нематеријална улагања	-	-	-	-	7,947	7,947
Остала средства	1,068	-	-	-	2,415	3,483
Укупно актива	201,880	-	17,393	1,082	48,278	268,633
Обавезе						
Обавезе према банкама и другим финансијским организацијама	83,521	138	1,095	2,312	236	87,302
Обавезе према држави и другим депонентима	19,406	14,390	-	-	-	33,796
Обавезе према ММФ-у	-	2,194	10,623	22,253	57,238	92,308
Издате хатије од вредности	2,223	-	-	-	-	2,223
Новац у оптицају	-	-	-	-	42,979	42,979
Остале обавезе	2,761	-	-	-	498	3,259
Укупно обавезе	107,911	16,722	11,718	24,565	100,951	261,867
Рочна неусклађеност	93,969	(16,722)	5,675	(23,483)	(52,673)	6,766

Билансне позиције с неодређеним роком доспећа сврстане су у категорију рочности преко пет година.

Каматни ризик

Каматни ризик обухвата ризик од промене каматних стопа који би могао проузроковати да каматносна актива и пасива доспеју или се поново уговарају у различито време и у различитом обиму. НБС управља каматним ризиком тако што:

- утврђује каматне стопе да би их прагала и кориговала ради остварења циљева усвојене монетарне политике (обавезна резерва у динарима и инострану валути, девизни депозити банака који се односе на девизну штедњу становништва);
- држи депозите државе и државних институција;
- држи средства на текућим рачунима и депозитима ороченим до месец дана код иностраних банака и ангажује средства у високоликвидне обвезнице влада држава чланица OECD-а.

Изложеност НБС каматном ризику односи се на издате хартије од вредности, обавезе по кредитима у инострану валути и обавезе према ММФ-у.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

24. ПОЛИТИКЕ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА (наставак)

У следећој табели приказане су просечне годишње каматне стопе на најзначајније каматносноне финансијске инструменте у билансу стања на дан 31. децембра 2003. године по најважнијим валутама:

	<u>Динар</u>	<u>EUR</u>	<u>USD</u>	<u>SDR</u>
Финансијска средства				
Текући рачуни код банака	-	1.4%	0.7%	-
Депозити код иностраних банака	-	2%	1%	-
Хартије од вредности којима се тргује	-	4.7%	4.6%	-
Хартије од вредности које се држе до доспећа и кредити	9-12%	-	-	-
Финансијске обавезе				
Обавезне резерве банака	3.15%	0.4%	0.2%	-
Орочени депозити	1.8-3%	1.9%	0.9%	-
Обавезе по кредитима	-	-	7-8%	-
Издате хартије од вредности	12.6%	-	-	-
Обавезе према ММФ-у	-	-	-	2.1%

Девизни ризик

НБС се излаже девизном ризику кроз трансакције у иностраној валути. Излагање ризику доводи до пораста позитивних и негативних курсних разлика, које се евидентирају у билансу успеха. Излагање девизном ризику јавља се по основу монетарне активе и пасиве, које нису номиноване у обрачунској валути НБС. НБС управља девизним ризиком преко политике утврђивања валутне структуре активе, у складу са очекиваним девизним обавезама у будућности.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

24. ПОЛИТИКЕ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА (наставак)

У следећој табели приказане су девизне позиције НБС у најважнијим валутама на дан 31. децембра 2003. године:

	(у милионима динара)						
	EUR	USD	SDR	Остале валуте	Укупно у страниј валути	Динар	Укупно биланс стања
Готовина и текући рачуни	4,848	2,002	-	2,952	9,802	6,779	16,581
Депозити код банака у иностранству	59,208	29,634	-	3,334	92,176	-	92,176
Злато и остали племенити метали	-	7,837	-	-	7,837	-	7,837
Хартије од вредности којима се тргује	56,178	27,997	-	-	84,175	-	84,175
Хартије од вредности које се држе до доспећа	-	-	-	-	-	17,000	17,000
Кредити	-	-	-	-	-	1,586	1,586
ММФ	-	-	37,848	-	37,848	-	37,848
Основна средства и нематеријална улагања	-	-	-	-	-	7,947	7,947
Остала средства	1,725	240	315	4	2,284	1,199	3,483
Укупно актива	121,959	67,710	38,163	6,290	234,122	34,511	268,633
Обавезе							
Обавезе према банкама и другим финансијским организацијама	37,577	14,637	-	3,269	55,483	31,819	87,302
Обавезе према држави и другим депонентима	16,652	1,146	-	328	18,126	15,670	33,796
Обавезе према ММФ-у	-	-	92,308	-	92,308	-	92,308
Издате хатије од вредности	-	-	-	-	-	2,223	2,223
Новац у оптицају	-	-	-	-	-	42,979	42,979
Остале обавезе	596	1,585	-	31	2,212	1,047	3,259
Укупно обавезе	54,825	17,368	92,308	3,628	168,129	93,738	261,867
Нето изложеност девизном ризику	67,134	50,342	(54,145)	2,662	65,993	(59,227)	6,766

Кредитни ризик

Основна изложеност НБС кредитном ризику настаје по основу орочавања депозита и улагања у иностране хартије од вредности, као и давања кредита и пласмана домаћим банкама и другим финансијским организацијама, држави, државним институцијама и јавним предузећима. Износи кредита и пласмана у билансу стања одражавају изложеност НБС кредитном ризику. Руководство сматра да су исправке вредности исказане у билансу стања адекватне томе да апсорбују губитке који потичу из кредитног ризика.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

24. ПОЛИТИКЕ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА (наставак)

Концентрација кредитног ризика која настаје по основу финансијских инструмената јавља се када дужници имају слична економска обележја која могу утицати на њихову способност да испуне уговорене обавезе и када на њих на исти начин утичу промене у економским и другим условима.

Значајне географске концентрације иностраних средстава НБС на дан 31. децембра 2003. године приказане су у следећој табели:

	(у милионима динара)				
	Европска унија	САД	Швајцарска	Остало	Укупно
Текући рачуни код иностранних банака	741	54	132	2,512	3,439
Депозити код иностраних банака	75,573	1,481	15,122	-	92,176
Хартије од вредности којима се тргује	56,178	27,997	-	-	84,175

Концентрација финансијских средстава у земљи односи се на пласмане Фонду пензионог и инвалидског осигурања Републике Србије, у виду кредита и пласмане буџету Републике Србије, у виду хартија од вредности.

25. ДЕОБНИ БИЛАНС СРЈ

Србија и Црна Гора, као републике чланице бивше државе СРЈ, у наредном периоду требало би да постигну споразум о подели биланса, што је последица стварања нове државне заједнице Србија и Црна Гора (СЦГ). Преговори у вези са овом поделом су у току и руководство НБС је укључено у њих. Тим преговорима ће се прецизно одредити датум споразума и његове карактеристике, као и ефекти на финансијске извештаје НБС. У току су преговори који се, између осталог, односе на следеће билансне позиције НБС:

- средства и обавезе који се односе на правна лица с територије државе чланице Црне Горе,
- средства и обавезе које се односе на ММФ,
- готовина и готовински еквиваленти у иностраној валути,
- приходи и расходи од камата по основу претходно наведених средстава и обавеза,
- недиспонибилна средства која се очекују после окончања договора о сукцесији бивших република СФРЈ.

Резултат ових преговора може утицати на финансијске извештаје НБС (кроз потенцијално укидање исправки вредности), као и на третман обавеза, укључујући приходе и расходе по основу камата. Ефекти који би по том основу могли утицати на садашњи финансијски положај НБС, као и на финансијске извештаје НБС у будућим периодима, тренутно не могу бити утврђени.

26. СУДСКИ СПОРОВИ

На дан 31. децембра 2003. године, против НБС се води одређени број судских спорова, чији исход може утицати на финансијске извештаје у наредним периодима. У оквиру тих спорова, највећи износ се односи на спор с банком Vanque Franco Yugoslave (по основу спора покренутог 2001. године, а по обавезама преузетим из 1991. године). Укупан износ овог спора је 72,8 милиона евра, односно 4,973 милиона динара. Независна адвокатска фирма која заступа НБС у овом спору и руководство НБС сматрају да НБС није изложена ризику губитка тог спора, али да се његов коначни исход не може утврдити на дан израде ових финансијских извештаја.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2003. године

27. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Девизни курсеви примењени за прерачун позиција биланса стања у динаре на дан 31. децембра 2003. и 31. децембра 2002. године, за поједине главне валуте су следећи:

	(у динарима)	
	31. децембар	
	<u>2003.</u>	<u>2002.</u>
USD	54.6372	58.9848
EUR	68.3129	61.5152
SDR	80.8794	79.9000

28. ДОГАЂАЈИ НАКОН ДАТУМА ИЗРАДЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА

На дан 1. јануара 2004. године, НБС је из биланса стања искњижила стања учешће у капиталу Европске банке за обнову и развој у износу 1,676 милиона динара, обавезе по основу кредита примљених за финансирање ових учешћа у износу 1,178 милиона динара и остале обавезе у износу 498 милиона динара и евидентирала их у ванбилансној евиденцији.